

redno. (Za nagrado dobijo knjige, srebrne žlice in manjše denarne nagrade.) Rezultat je spet odličen. Arhivi se stalno polnijo.

V zadnjem času so se zbiralci osredotočili predvsem na snemanje glasu pripovedovalcev in pevcev ali glasbenikov. To ni nič novega, saj so snemali že na začetku stoletja, le da so zdaj to močno povečali. (Armas Launis, Väinö Salminen in A. O. Väisänen so s seboj nosili fonograf že pred desetletji). Plošče so izdelovali v arhivu tudi tik pred drugo vojno. Danes uporabljajo seveda tudi magnetofone. Imajo okrog 1000 po 9 minut trajajočih plošč in tisoče magnetofonskih posnetkov. Vsega skupaj je posnetkov za 2550 ur (legende, pesmi, instrumentalna glasba, žalostinke itd.). SKS je podelila nekaj štípendij, da bi se lahko izkušeni zbiralci naučili ravnati z aparaturo in tehnikami snemanja. Zdaj tudi transkribirajo posnetke v pisano obliko.

Zbrano folklorno gradivo je bilo v začetku v lasti Eliasa Lönnrota, kasneje pa na različnih provizoričnih mestih. L. 1886 so bili zato napravljeni prvi koraki, da bi SKS dobila svoje poslopje. Zgradba je imela pod streho knjižnico, arhive, pisarne in skladišče za publikacije društva. Prostor je dala tudi drugim institucijam, ki se ukvarjajo s problematiko nacionalne kulture. L. 1950 je bila stavba modernizirana. Inštitut za folkloro pa dobi leta 1965 svoje lastne prostore v drugi zgradbi in spada pod helsinkiško univerzo pod okriljem SKS. Pod isto streho spada danes še sploška etnološka knjižnica, ki je bila ustanovljena v okviru lastnega oddelka.

Priložen je še indeks posameznih področij, ki jih kartotечно obravnava arhiv Finskega literarnega društva:

- Ljudske pravljice
- Legende svetnikov
- Mitične pripovedke
- Zgodovinske in lokalne pripovedke
- Etiološke pripovedke

Posnemanje glasov iz narave (v finskem jeziku obstaja ogromno besed, ki tvorijo glagol ali samostalnik ali pa kar oboje in ki natančno posnemajo naravne zvoke in šume, največ jih je zaživalske zvoke, npr. šumi, ki jih povzročajo žuželke z letom ali drgnjenjem kril ipd. op. p.)

- Stare pesmi v metriki Kalevale
- Lirske in epske ljudske pesmi v kasnejših metričnih oblikah
- Ljudska medicina
- Koledarske šege
- Magična praktila, vraže in verovanja
- Verovanja in vraže, ki se tičejo živali
- Didaktične izmišljotine
- Igre in športi
- Pregovori
- Uganke
- Glasba
- Etnografski opisi
- Fotografije
- Kopije zbirk estonske folklore

Finska literarna družba izdaja redno naslednje znanstvene publikacije: ljudske pripovedke, legende, stare pesmi v metriki Kalevale, koledarske šege, magične praktike, glasbo, pregovore, gramofonske plošče ipd.

Damjan Ovsec

KNJIŽNE NOVOSTI

Deutsche Volkslieder aus Siebenbürgen. Neue Reihe I, aus dem Nachlass von Gottlieb Brandsch hrsg. von Walter Brandsch. Regensburg 1974. S. XXI + 188, mus.

Zbiranje ljudskih pesmi sedmograških Sasov se je začelo pred več kot sto leti, saj je prva zbirka, ki jo je pripravil Fr. Wilh. Schuster, izšla l. 1865. Njegovo delo se je l. 1895 namenil nadaljevati G. Brandsch in objavil l. 1931 prvi zvezek, v l. 1936/38 pa drugega. Vojna je preprečila izdajo preostalega gradiva. Medtem ko je bilo v Schusterjevi zbirki vsaj nekaj melodij, se je Brandsch omejil na besedila. Izdajatelj Brandschove zapuščine pa upošteva melodije, kjerkoli je bilo mogoče. Kot prvi v predgovoru, je sicer skušal ohraniti prvotno razdelitev gradiva, opustil pa je odbiranje primerov po estetskih načelih. Da bi zbirka ne bila preveč obsežna, se je odrekal objavi vseh variant in splošno znanih pesmi, marveč jih je navedel v seznamu na koncu knjige.

Knjiga se začne s seznamom večkrat navedenih virov in literature ter z abecednim seznamom začetkov. Vseh pesemskih tipov je 147, od tega 45 nabožnih, 53 poučnih ter 49 zgodovinskih in domoljubnih. Pesmi je v resnici več, ker variante niso oštevilčene. Upoštevanji niso samo zapisi po petju, temveč tudi primeri iz raznih rokopisov in pesmaric, pri nabožnih celo z latinskimi besedili, se pravi vse, kar so peli Nemci na Sedmograškem. Opombe so povsod, kjer je imel izdajatelj kaj podatkov o vlogi pesmi, načinu petja, objavi, viru ali literaturi. Prav bi bilo, da bi tujejezična dela najprej navedel v izvirniku, šele potem v prevodu, vsekakor bibliografsko ne približno (prim. na str. 25 pomanjkljivo navedbo variante nekaterih pri nas znanih (npr. o Mariji in treh grešnih dušicah, o oživitvi mrtvega Lazarja). Ker je o razvrstitvi odločala vsebina pesmi, se med „poučnimi“ tudi take, ki jih pojo na svatbi, pri pogrebu ali v zvezi z drugimi običaji.

Glede na to, da hoče biti izdaja znanstvena, se ne bi smela zadovoljiti s seznamom začetnih verzov, marveč imeti vsaj še splošno kazalo. Prav bi tudi bilo, da bi ji bil dodan kratek prikaz območja, od koder so pesmi, da bi bralec kaj zvedel o geografskem položaju Sedmograškega, o njegovi zgodovinski usodi, etnološkem značaju ipd. Dobro je, da so pri nekaterih pesmih podatki, do kdaj so bile še v rabi, nekaj več besed o običajih, ki jih spremljajo, pa tudi ne bi škodovalo. Kot dopolnilo splošnemu prikazu bi bila zelo primerna fotografija.

Končno sodbo o zbirki bo mogoče izreči šele po izidu nadaljnjih zvezkov.

MEGAS, Georgios A., Di Ballade von der Arta-Brücke. Eine vergleichende Untersuchung. (Aus dem Griechischen Übersetzt von Frau Hedwig Schwent-Bertos unter Mitwirkung von Frau Vita Xanthaki - Kalopissi.) Thessaloniki 1976. 204 S., 6 S. fotografij, zemljevid.

Knjiga, ki je najbrž zadnje objavljeno delo (končano 1971) lani umrlega raziskovalca grškega ljudskega izročila, obravnava eno najbolj znanih grških balad, ki že 100 let zaposljuje folkloriste, ne da bi bilo doslej rešeno vprašanje njenega izvora. Snov te balade je razširjena po vsej južni Evropi in temelji na ljudskem verovanju, da je treba v temelj stavbe vzdati živo bitje, ker more le žrtev potolažiti demonske sile v zemlji ali voda, ki bi sicer sproti podirale človeško delo. V uvodu avtor navaja dokaze, po katerih je običaj stavbne žrtve znan po vsem svetu, pri narodih različnih stopenj civilizacije in kulture; ohranila se namreč niso samo pričevanja v izročilu, marveč resnični ostanki zazidanih ljudi in živali.

V prvem delu, ko obravnava avtor grško balado o stavbni žrtvi pri gradnji mostu na reki Arta, našteva najprej motive. Ugotovil jih je devet: 1. uvodni (začetek zidanja; ponoči se podre, kar sezidajo podnevi — znano tudi iz slovenske legendarne balade o sv. Volbenku, Štrekelj št. 630), 2. oznanilo žrtve, 3. sklep zidarjev, kdo bodi žrtev, 4. povabilo stavbni žrtvi, 5. zvijača s